

KOMISIJA

ODLOČBA KOMISIJE

z dne 30. oktobra 2002

v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 Pogodbe ES in člena 53 Sporazuma EGP

(Zadeva COMP/E-2/37.784 – Dražbene hiše za umetniške izdelke)

(notificirano pod dokumentarno številko K(2002) 4283 konč. in popravkoma K(2002) 4283/7 in K(2002) 4283/8)

(Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2005/590/ES)

Dne 30. oktobra 2002 je Komisija sprejela odločbo (K(2002) 4283 konč.) v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 Pogodbe ES in člena 53 Sporazuma EGP. Dne 6. novembra 2002 je Komisija s pisnim postopkom K(2002) 4283/7 sprejela popravek k različici K(2002) 4283/5 odločbe K(2002) 4283 konč. in s postopkom K(2002) 4283/8 popravek k različici K(2002) 4283/6 odločbe K(2002) 4283 konč. V skladu z določbami člena 21 Uredbe 17⁽¹⁾ Komisija objavlja imena strank in glavno vsebino odločbe, ob upoštevanju pravnega interesa gospodarskih družb do varovanja poslovnih interesov. Različica celotnega besedila odločbe, ki ni zaupna, je na voljo v verodostojnem jeziku zadeve in v delovnih jezikih Komisije na spletni strani GD COMP: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

I. POVZETEK KRŠITVE

1. Naslovniki

- (1) Ta odločba je naslovljena na naslednje gospodarske družbe in/ali podjetniška združenja:

— Christie's International plc,

— Sotheby's Holdings Inc.

spominkov (v nadaljnjem besedilu tudi na splošno: umetniških izdelkov) na dražbi, sklenili trajni sporazum in sodelovali v tem sporazumu in/ali usklajenih ravnanjih v nasprotju s členom 81(1) Pogodbe in členom 53 Sporazuma EGP v zvezi s cenami in drugimi pogoji prodaje na dražbah.

2. Čas in narava kršitve

- (2) Od 30. aprila 1993 in vsaj do 7. februarja 2000 sta dražbena hiša Christie's International plc (v nadaljnjem besedilu: „dražbena hiša Christie's“) in dražbena hiša Sotheby's Holdings, Inc. (v nadaljnjem besedilu: „dražbena hiša Sotheby's“), dve glavni svetovni konkurentki za komisijsko prodajo tako imenovanih umetniških izdelkov, starin, pohištva, zbirateljskih predmetov in

- (3) Dražbeni hiši sta se med drugim dogovorili, da bosta sprejeli enake strukture provizij za prodajalce, da bosta začeli z uvajanjem lestvic odstotkov provizije za prodajalce, o katerih se ni mogoče pogajati (ki bo nadomestila prejšnjo lestvico, o kateri se je bilo mogoče pogajati), da bosta povišali stroške provizije za prodajalce in da se bosta vzdržali priznavanja posebnih ugodnosti za prodajalce. Prav tako sta določili nekatere druge pogoje poslovanja, tako sta prepredčili ali omejili medsebojno konkurenco v poslovanju z umetniškimi izdelki na dražbah. Ob tem sta uvedli mehanizem za spremljanje, da bi zagotovili spoštovanje svojega sporazuma in/ali usklajenih ravnanj.

⁽¹⁾ UL 13, 21.2.1962, str. 204/62. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 1216/1999 (UL L 148, 15.6.1999, str. 5).

3. Trg za dražbene storitve umetniških izdelkov

- (4) Umetniški izdelki, starine, pohištvo, zbirateljski predmeti in spominki se ponavadi dajo v prodajo na dražbah. Z nobeno posebno omejitvijo ni določeno, kakšni izdelki naj bi se prodajali na dražbah, prav tako ni določena posebna minimalna vrednost, ki naj bi jo izdelki imeli. Dražbe se lahko izvajajo iz posebne individualne zbirke ali se osredotočijo na določeno temo, vrsto izdelkov ali obdobje ali vrsto umetnosti.
- (5) Za obe dražbeni hiši sta glavni lokaciji dražb umetniških izdelkov London in New York, toda redne dražbe se izvajajo v centrih, kot so Ženeva, Zürich, Amsterdam, Rim, Milano, Hong Kong in Melbourne. Velike dražbe umetniških izdelkov so načrtovane in izvedene kot privlačni in prvovrstni družbeni dogodki, ki se jih udeležijo bogati posamezniki.
- (6) Dražbe so pripravljene dolgo vnaprej v skladu z mednarodno „sezono“. Glavne dražbe so običajno spomladi in jeseni; prihodki in čisti prihodek iz poslovanja dražbenih hiš so zato najvišji v drugi in četrti četrtini leta.
- (7) Lastniki, ki želijo izdelke prodati, „odpremijo“ svoje izdelke dražbeni hiši, ki je strokovno usposobljena za prodajo in pripravi dražbo, izda katalog in poskrbi za predhodno reklamo. Izdelki se ponavadi prodajajo kot posamezni kosi (tako imenovan izdelek na dražbi). Celo kosi, ki tvorijo del celotne zbirke, se za prodajo ponavadi razdelijo na posamezne izdelke na dražbi. Dražbena hiša proda lastnino kot agent pošiljatelja in izstavi račun kupcu za nakup izdelkov na dražbi in pošiljatelju nakaže denar, ki ostane po odbitku provizije, izdatkov in davkov. Odstotek provizije, ki se zaračuna pošiljatelju/prodajalcu, je ponavadi naveden kot „prodajalčeva provizija“; provizija se ponavadi izračuna na podlagi „prodajne cene na dražbi“, cene, za katero je predmet prodan končnemu ponudniku. Ljudem, ki kupujejo na dražbah, se prav tako zaračuna odstotek od prodajne cene na dražbi (znan kot „kupčeva premija“).

4. Delovanje kartela

- (8) Od aprila 1993 dalje sta dražbeni hiši Christie's in Sotheby's sklenili skupni načrt, ki je nameraval omejiti konkurenco pri številnih konkurenčnih merilih. Slednja so bila povezana predvsem s pogoji, ki veljajo za prodajalce, a so prav tako vključevala pogoje za kupce in tudi

druge elemente. Različni elementi načrta so bili spreminjeni in izboljšani med sestanki na visoki ravni v letih, ki so sledila – vse do februarja 2000.

- (9) Sporazum in/ali usklajena ravnanja med dražbenima hišama Christie's in Sotheby's je podrobneje vseboval naslednje elemente:

(a) Glede prodajalcev:

- sporazum o uvedbi nove „drseče lestvice“ za prodajalčevo provizijo ⁽¹⁾,
- sporazum o pogojih, primernih za lestvico, vključno z uvedbo lestvice, o katerih se ni mogoče pogajati, kar pomeni, da se glede lestvice ne dopušča izjem (razen dogovorjenih),
- sporazum o podrobnih pravilih, kot tudi časovna razporeditev za njihovo uvedbo,
- sporazum, da se nadzoruje upoštevanje te lestvice, tako da se izmenjajo sezname dovoljenih izjem z namenom, da bi spremljali izvajanje sporazuma ter da bi preprečili in obravnavali kakršne koli odmike,
- sporazum o tem, da se prodajalcem na dražbah ne daje poročila glede minimalne cene,
- sporazum o formuli delitve „dodatnega“ dobička s prodajalci, ko je blago prodano za višjo ceno od zagotovljene,
- sporazum o tem, da se prodajalcem ne izplača predplačil za en predmet na dražbi,
- sporazum in/ali uskladitev pogojev predplačil za določene prodaje na dražbah,
- sporazum o minimalni obrestni meri za posojila,
- sporazum o določitvi praga za provizijo, izplačano profesionalnim prodajalcem/trgovcem, in o omejitvi prakse, s katero se je tem trgovcem zagotavljalo zavarovanje,
- sporazum o omejitvi plačila uvodne provizije (do 1 % kupčeve premije, v primerih, ko prodajalčeva provizija ni bilo).

(b) Glede kupcev:

- sporazum o omejitvi posojilnih rokov za kupce na 90 dni.

⁽¹⁾ Drseča lestvica pomeni, da se odstotek, ki se zaračuna prodajalcem kot provizija od prodaje, spreminja pri določenih pragovih. Kar v praksi pomeni – višja kot je cena, ki jo dobi pošiljka, nižji je odstotek, ki ga mora plačati prodajalec.

(c) Drugi elementi:

- sporazum o omejitvi svojih prodajnih dosežkov (da bi se izognili zahtevkom/poročilom glede tržnega deleža ali zahtevam po vodilnem mestu na trgu umetniških izdelkov ali na določenem področju tega trga).

pri svojih prodajah v EGP in drugje. Skupni načrt za povečanje prihodkov sta izvajali obe gospodarski družbi. Ob upoštevanju visokih tržnih deležev vpletenih gospodarskih družb in dejstva, da je sporazum pokrival vse prodaje v izvedbi gospodarskih družb v EGP, je prišlo do dejanskega vpliva na trg EGP.

- (10) Da bi se sporazumi izvajali in/ali spreminjali, kot je bilo zahtevano, sta stranki uskladili in izmenjali informacije na rednih srečanjih ali (telefonskimi) stiki o katerem koli področju ali zadevi (dražbe, prodajalci, trgovci, kupci), ki bi lahko povzročilo ali spodbudilo konkurenco med njima ali drugače nasprotovalo njenemu dogovoru o nekonkurenčnosti ali ga ogrozilo.

Velikost upoštevnege geografskega trga

- (15) Da bi določila težo, Komisija torej meni, da je imel kartel vpliv na celotno Skupnost nato, po oblikovanju EGP, na EGP.

- (16) Komisija tako določa začetni znesek globe za obe gospodarski družbi, ki je 25,2 milijona EUR.

II. GLOBE

1. Osnovni znesek globe

Teža kršitve

- (11) Ob upoštevanju narave obnašanja pod nadzorom, njegovega dejanskega vpliva na trg umetniških izdelkov na dražbah in dejstva, da pokriva celotni skupni trg, ter po oblikovanju EGP tudi celoten EGP, Komisija meni, da sta gospodarski družbi, ki ju zadeva ta odločba, storili resno kršitev člena 81(1) Pogodbe ES in člena 53(1) Sporazuma EGP.

Trajanje kršitve

- (17) Komisija meni, da se mora upoštevati čas trajanja od 30. aprila 1993 do 7. februarja 2000. Trajanje kršitve torej obsega obdobje 6 let in 9 mesecev. Kršitev se lahko torej uvrsti med dolgotrajne, zaradi česar se znesek, ki je uveljavljen za to težo, poveča na 65 %.

Narava kršitve

- (12) Kartel je pomenil namerno kršitev členov 81(1) ES in 53(1) EGP. S popolnim zavedanjem nezakonitosti svojih dejanj sta se udeleženca združila, da sta ustvarila tajen in institucionaliziran nezakonit projekt, ki je nameraval preprečiti konkurenco med dvema najpomembnejšima dražbenima hišama za umetniške izdelke. Kršitev je v glavnem temeljila na praksi določanja cen, ki je po sami naravi najhujša oblika kršitve člena 81(1) Pogodbe ES in 53(1) Sporazuma EGP.

- (18) Na podlagi zgoraj navedenega Komisija določa osnovni znesek globe:

- dražbena hiša Christie's: 41,58 milijona EUR,
- dražbena hiša Sotheby's: 41,58 milijona EUR.

- (13) Zadevne kartelne sporazume so zasnovali, usmerjali in spodbujali na najvišjih ravneh v obeh sodelujočih gospodarskih družbah. To po naravi sami vodi do pomembnega izkrivljanja konkurence, ki je zasnovano v izključno korist gospodarskih družb, sodelujočih v kartelu, in je izjemno škodljiva za potrošnike.

- (19) Komisija meni, da v tej zadevi ne veljajo ločene obteževalne ali olajševalne okoliščine.

Vpliv kršitve znotraj EGP

- (14) Kršitev sta storili dve najpomembnejši gospodarski družbi na trgu umetniških izdelkov za dražbe in jo uporabljali

3. Uporaba meje 10 % prihodka od prodaje

- (20) Ker znesek, določen za dražbeno hišo Sotheby's, presega 10 % svetovnega prihodka od prodaje v letu pred to odločbo, se bo osnovni znesek za dražbeno hišo Sotheby's omejil na 34,05 milijona EUR v skladu s členom 15(2) Uredbe 17/62.

4. Uporaba „Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996“⁽¹⁾

- (21) Ob upoštevanju dejstva, da so bile prošnje za ugodno obravnavo predložene v letu 2000 v okviru Obvestila o ugodni obravnavi, ki je bilo tedaj v uporabi, se v tej zadevi uporablja Obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996 in ne spremenjena različica, sprejeta leta 2002.

Nenalaganje globe ali zelo občutno zmanjšanje njenega zneska („oddelek B“)

- (22) Dražbena hiša Christie's je prva obvestila Komisijo o obstoju kartela in navedla odločilne dokaze, brez katerih kartel ne bil razkrit. V času razkritja teh informacij Komisija še ni začela preiskave, prav tako ni imela zadostnih informacij, da bi dokazala obstoj kartela. Dražbena hiša Christie's je končala svoje sodelovanje v kartelu s tem, da je Komisiji potrdila, da z dražbeno hišo Sotheby's ni imela nobenega stika v zvezi s prijavljenim ravnanjem, in da je javno objavila novo shemo prodajalčeve provizije samo nekaj dni po predložitvi dokazov Komisiji. Dražbena hiša Christie's je nepretrgano sodelovala s Komisijo; ni bilo ugotovljeno, da je prisilila dražbeno hišo Sotheby's k sodelovanju v kartelu ali da bi v primerjavi z dražbeno hišo Sotheby's imela odločilno vlogo v kartelu.
- (23) Komisija meni, da dražbena hiša Christie's torej izpolnjuje ustrezne pogoje, določene v oddelku B Obvestila o ugodni obravnavi.

Občutno zmanjšanje globe („oddelek D“)

- (24) Komisija je ugotovila, da je dražbena hiša Sotheby's v teku preiskave popolnoma sodelovala s Komisijo. Komisi-

siji je zagotavljala informacije in dokaze, ki so pomembno prispevali k ugotovitvi obstoja kršitve. Prav tako ni bistveno izpodbijala dejstev, na katerih so temeljile obtožbe Komisije. Priznala je obstoj številnih elementov kršitve, kot jih je opisala Komisija v tej odločbi.

- (25) Dražbena hiša Sotheby's torej izpolnjuje pogoje prve in druge alineje oddelka D Obvestila.

Sklep glede uporabe Obvestila o ugodni obravnavi

- (26) Komisija bo zato glede na naravo njunega sodelovanja in glede na pogoje, določene v Obvestilu o ugodni obravnavi, dodelila naslovníkom te odločbe sledeča znižanja njihovih glob:

— dražbeni hiši Christie's: 100 %,

— dražbeni hiši Sotheby's: 40 %.

5. Odločba

- (27) Določene so sledeče globe:

— Christie's International plc: 0 milijonov EUR,

— Sotheby's Holding Inc.: 20,4 milijona EUR.

- (28) Navedeni gospodarski družbi takoj prenehata kršitve, če tega do sedaj še nista storili. Vzdržali se bosta katerega koli takšnega dejanja ali ravnanja, kot je kršitev, omenjena v tej zadevi, in sprejemanja kakršnega koli ukrepa, ki bi imel podoben cilj ali učinek.

⁽¹⁾ Obvestilo Komisije o nenalaganju ali zmanjšanju glob v zadevah o kartelih (UL C 207, 18.7.1996, str. 4).